

31. Inanna en de god Enki (II)

Enki draagt zijn vizier Isimud op om achter godin Inanna aan te gaan die met de Hemelboot vertrokken was, en alle ME had ingeladen. Maar telkens wanneer Isimud dicht bij de Hemelboot komt weet Inanna hem van zich af te schudden. Ten slotte bereikt Inanna behouden en wel de stad Uruk, waar ze met groot feestvertoon ontvangen wordt. Bij de grote stadspoort 'Vreugde' zal een processie plaatsvinden in de straten en de koning zal een groot feest organiseren ter ere van Inanna. Hij zal runderen slachten, bier schenken, trommels en pauken zullen klinken, de tigi-slagwerken worden gestemd. Inanna stapt uit de boot en brengt de ME naar de poort van haar tempel.

Maar Enki zit ondertussen niet stil. Hij draagt zijn vizier op om naar de 'Witte kade' in Uruk te gaan, waar de Hemelboot aangemeerd ligt. Daar moet hij zijn bewondering erover uiten. Dat doet Isimud, waarbij hij opnieuw de hele lijst van ME reciteert. Als laatste noemt hij de ME van *het bier bereiden in overvloed*. Dit is waarschijnlijk een humoristische toespeling op zijn meester Enki, waar het publiek hard om gelachen zal hebben. Opnieuw volgt er een lacune. Als de tekst weer leesbaar is blijkt dat Enki nu zelf ook in Uruk is om Inanna te spreken.

Het eind van deze mythe is helaas zwaar beschadigd. In de laatste regel staat dat de stad Eridu Inanna zal dwingen weer naar zijn (nl. Eridu's) plaats terug te keren. Volgens de Duitse assyrioloog Bendt Alster geeft de mythe een verklaring voor de oorsprong van een festival dat regelmatig in Uruk moet zijn gehouden. Enki heeft Inanna namelijk gestraft voor de roof van de ME, en daarom heeft hij dit festival ingesteld. Tijdens dit volksfeest moeten de burgers van Uruk – vergezeld door hun godin Inanna – bepaalde objecten en personen naar Eridu brengen, kennelijk om het verlies van de ME te compenseren. Dit heeft een astrale achtergrond: de beweging van Inanna aan de hemel werd op aarde door de bewoners nagespeeld. Wanneer Inanna niet aan de hemel te zien was meenden de mensen dat zij in de onderwereld of het onderwaterverblijf van de god Enki verbleef.

De interpretatie van Alster houdt in dat Inanna vele malen naar Eridu moet afreizen en terugkeren naar Uruk. Enki heeft zijn ME aan Inanna afgestaan, maar hij laat haar er wel voor boeten. Inanna zal telkens opnieuw gedwongen worden om in de onderwereld af te dalen. Zo ontstaat er een doorlopende cyclus van heen en weer reizen tussen Uruk en Eridu op kosmisch niveau, net zoals Venus aan de hemel telkens weer onder de horizon verdwijnt en terugkeert.

Inanna is veroordeeld om eeuwig af te dalen in de onderwereld en weer terug te keren uit de onderwereld. De mensen op aarde die haar volgen naar Eridu – en die aan de kennis van de ME hebben deelgenomen – worden ook gestraft. Zij zullen zich voor altijd moeten voortplanten en sterven en zij zullen – anders dan de goden – niet kunnen terugkeren uit de onderwereld, waar de ME vandaan zijn gehaald. De ME worden weliswaar voor eeuwig aan de mensheid toegekend, maar de mensen zullen niet als de goden onsterfelijk zijn. Maar zonder de ME zou er ook geen beschaving zijn, want de ME zijn alle normen en regels die een samenleving naar Sumerisch model kenmerken. De mensen hebben volgens Alster's interpretatie dus een hoge prijs betaald voor het bezit van de kosmische ME: hun sterfelijkheid. Kennelijk moeten zij hun doden samen met Inanna naar Eridu brengen waar zij in de onderwereld zullen afdalen en nooit meer zullen terugkeren naar de wereld van de levenden.

In deze interpretatie van Alster lijkt het om dezelfde straf te gaan die Adam en Eva in het Oude Testament krijgen nadat zij de vrucht van de boom van kennis hadden gegeten: zij verloren hun onsterfelijkheid en moesten de aarde gaan bewerken en de beschaving opbouwen met de kennis en de instellingen die Jahweh hun gegeven had.

Volgens Alster heeft het Sumerische begrip ME een dubbele betekenis: het zijn enerzijds de abstracte normen of een goddelijk plan, en anderzijds de actualisering van een dergelijk plan. Wanneer Inanna de ME van Enki aftroggelt en meeneemt naar Uruk in de hemelboot worden de ME in de mythe zichtbaar gemaakt. De ME worden zichtbaar in alles wat bestaat. Wanneer Inanna de ME van Enki ontvangt, betekent dit ook dat zij zelf zichtbaar wordt, dat wil zeggen dat Venus aan de hemel opkomt. De mensen actualiseren van hun kant de ME op aarde door in deze mythe de talloze ME telkens opnieuw tijdens het festival stuk voor stuk op te sommen.

Volgende week: De mythe over Inanna en de tuinman Sjukaletuda (I)

Rolzegel. Enki in zijn onderaardse waterwoning (de Abzu), voor hem staat Isimud of Ušmu. Twee figuren met zes krullen bewaken de toegang tot de woning. (Boehmer, 1965, p. 513; © Pierpont Morgan Library NW 202)

Rolzegel met de gevleugelde Inanna en Enki in zijn onderwaterwoning (de Abzu) en een dadelpalm. Inanna zet haar voet op een berg, een berggod maakt dat hij wegkomt. Inscriptie: 'Zaganita, schrijver' (za₃-gani-ta, dub-sar). (Boehmer, 1965, p. 379; Louvre, AO 11.569)